

Nr 834

Av herr **Hedlund m. fl.**, om en mer aktiv lokaliseringspolitik.

(Lika lydande med motion nr 720 i Första kammaren)

En aktiv lokaliseringspolitik i bemärkelsen att man främjar varaktiga arbetstillfällen i regioner med sysselsättningssvårigheter och därmed geografiskt sett decentralisering i näringslivet har varit i kraft sedan den 1 juli 1965. Det kan konstateras, att denna politik haft förhållandevis god effekt. I årets statsverksproposition redovisas, att stödverksamheten fram till den 30 november 1968 enligt företagens egen bedömning bidragit till nya sysselsättningstillfällen för totalt cirka 12 500 personer, varav cirka 8 300 inom norra stödområdet och cirka 4 200 i andra regioner.

Nuvarande försöksperiod för det lokaliseringpolitiska företagsstödet utgår med juni månad 1970. Nytt beslut om riktlinjer för lokaliseringpolitiken bör sålunda fattas av nästa års riksdag. Detta talar för att större ändringar av gällande bestämmelser inte bör göras nu. För närvarande överväger 1968 års lokaliseringsutredning den fortsatta lokaliseringpolitiska stödverksamheten. Enligt riksdagsberättelsen beräknas ett delbetänkande komma att framläggas innevarande år. Utredningsarbetet skulle pågå under hela året. Det torde då knappast bli möjligt, att 1970 års vårriksdag kan få fatta något definitivt beslut om riktlinjer för framtida lokaliseringspolitik. En tids provisorium måste tas med i beräkningen. I detta läge blir det mot bakgrunden av den ökade betydelse, som en aktiv lokaliseringspolitik nu måste tillmätas, enligt vår mening nödvändigt, att årets riksdag uttalar sig för vissa grunder eller huvudlinjer för den framtida lokaliseringpolitiken.

Den aktiva lokaliseringpolitiken har enligt vår mening en mycket angelägen uppgift i vårt samhälle. Den kan ge områden med brist på sysselsättningsmöjligheter ett förstärkt näringsliv så att livskraftiga tätorter kan upprätthållas i olika delar av landet. En aktiv lokaliseringspolitik kan väsentligt lätta trycket på bostadsmarknaden i storstadsområdena. Den är också nödvändig för att den kvinnliga arbetskraften och den äldre arbetskraften skall kunna tillvaratas.

Det är ett angeläget önskemål, att individen skall få goda valmöjligheter i fråga om arbete, bostad och miljö. Med den press till koncentrationsområdena, som i stort sett kännetecknat efterkrigstiden, kan knappast sägas, att tillfredsställande valmöjligheter erbjudits. En aktiv lokaliseringspolitik förbättrar valmöjligheterna. Målsättningen bör vara att ska-

pa regioner med så differentierat näringsliv, att arbetskraft inte skall behöva flytta mot sin vilja till andra regioner.

Mycket väsentligt är det också enligt vår mening, att en aktiv lokaliseringspolitik i stor utsträckning kan främja de syften, som avses med miljöpolitiken. Överkoncentrerade bebyggelser har otvivelaktigt stora svårigheter att tillhandahålla goda miljöer.

Vi har ovan framhållit, att den lokaliseringpolitik, som förts under försöksperioden, haft en förhållandevis god effekt. Men därmed är inte sagt att resultatet är tillfredsställande. Situationen nu kännetecknas av ett försämrat arbetsmarknadsläge i skogslänen, d. v. s. i stort sett norra stöd-området. Under ett par år har utflyttningen från norrlandslänen varit kraftigt uppbromsad, men nu är flyttningen till de södra och mellersta delarna av landet åter betydande. Den regionala obalansen innefattar stora sysselsättningssvårigheter, främst i skogslänen, och tendenser till överhettning i koncentrationsområdena — ett spänningsförhållande som gör det svårt att forma en effektiv ekonomisk politik.

Naturligtvis kan denna situation inte betecknas som tillfredsställande. Den regionala splittringen i konjunkturen bromsar sannolikt den totala ekonomiska tillväxten. Därtill kommer att en stor del av den arbetskraft, som med arbetsmarknadspolitiska bidrag flyttat på grund av brist på arbetstillfällen i hemorten, återvänder så snart tillfälle ges. För sysselsättningspolitiken bör det otvivelaktigt vara en målsättning att så långt möjligt flytta maskiner i stället för människor.

Den målsättning vi angivit kräver givetvis att statsmakterna i stort för en politik, som siktar till högsta möjliga decentralisering i samhället. Det gäller sålunda inte endast lokaliseringspolitik i vanlig bemärkelse utan hela den politik, som nu betecknas som regionalpolitik. Lokaliseringspolitik i den vanligtvis använda bemärkelsen är att betrakta som en huvuddel av regionalpolitiken och som en huvudfråga för samhällsplaneringen.

I detta större perspektiv måste det enligt vår mening stå klart, att lokaliseringpolitiken hittills fått alltför knapphändiga resurser och möjligheter. Det krävs helt enkelt en mer aktiv lokaliseringspolitik. En första förutsättning härför är att lokaliseringpolitiken tillmätes ökad vikt i förhållande till den politik, som avser flyttning av arbetskraften till andra regioner. Det lokaliseringspolitiska företagsstödet bör sålunda förstärkas för framtiden.

Viktigt är naturligtvis härvid att ökade ekonomiska resurser ställs till lokaliseringspolitikens förfogande. Men lika väsentligt är det att användningen blir så effektiv som möjligt. Erfarenheterna under försöksperioden har givit vid handen att lokaliseringstödet bör öppnas även för serviceföretag. Det finns skäl för uppfattningen, att servicenäringarnas betydelse

